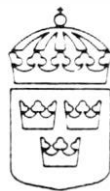

Motion till riksdagen

1989/90:So442

av Gudrun Schyman m.fl. (vpk)

Åtgärder mot läkemedelsberoende

Mot.
1989/90
So442-444

Förbrukningen av psykofarmaka, huvudsakligen sömnmedel och lugnande medel, ökade mycket kraftigt under 1960-talet. Från år 1970 och fram till 1980-talets första hälft har ökningen varit måttlig, ca 6 %.

Denna utveckling skall ses mot bakgrund av läkemedelsindustrins nyvinningar, vinsthunger och cynism. Under 1960-talet introducerades en ny typ av psykofarmaka, bensodiazepiner, med preparatnamn som Valium, Librium, Mogadon, m.m. De nya preparaten lanserades som undergörande och ofarliga. Påverkade av läkemedelsbolagen och med nya mediciner till hands blev läkarna mer benägna att skriva ut tabletter för ett ökat antal symptom. Samhällsproblem som ökad stress, vantrivsel och främlingskap skulle botas med tabletter.

Begreppen läkemedelsmissbruk resp. läkemedelsberoende är inte synonyma. Med missbruk avses i regel fenomen som okontrollerad användning, höga doser, synbarlig påverkan, nedsatt omdöme och minnesstörningar.

Med beroende menas att patienten inte kan avbryta sin läkemedelsanvändning på grund av abstinensbesvär eller på grund av vad man något diffust benämner "psykiskt beroende".

Först under 1980-talet har man på allvar uppmärksammat den omfattande beroendeproblematik som är förbunden med läkarnas normala förskrivning av narkotikaklassade läkemedel.

Vår kunskap om missbruk och beroende av bensodiazepiner är bristfällig. Vi vet att det årligen skrivs ut omkring 3,5 miljoner recept av sömn- och lugnande medel. I runda tal 1 miljon svenskar bedöms varje år vara i behov av sådana medel. Baserat på uppgifter som dessa (och uppgifter från andra undersökningar) kan antalet läkemedelsberoende personer uppskattas till ca 200 000.

De läkemedelsberoende tillhör inte någon social avvikargrupp, utan lever i regel ett till det yttre socialt välordnat liv. Erfarenheten visar dock att ett fortlöpande beroende, utan adekvata hjälpinsatser, kan resultera i en successiv utslagning, förtidspensionering och för tidig död. Ofta handlar det om äldre människor och kvinnor.

Preparaten tillhandahålls av läkare genom apotek och konsumtionen finansieras på legal väg. Det är ett dolt beroende och missbruk. Inte iögonfallande och dramatiskt som det illegala narkotikamissbruket.

Läkemedelsbolagen förnekar eller förringar problemet och myndigheterna försöker sopa det under mattan. Kontrollen är bristfällig och förebyggande och vårdande insatser så gott som obefintliga. Samhället vänder ryggen åt de läkemedelsberoende i stället för att ta sitt ansvar.

Mot. 1989/90
So442

Nödvändiga åtgärder för att minska missbruk och beroende är:

- inför undervisning om psykofarmaka, bruk, missbruk, beroende och abstinens inom sjukvårdens grund- och vidareutbildningar
- läkemedelsberoende och abstinens måste bli godkänt som grund för sjuk-skrivning
- oberoende (av läkemedelsindustri) forskning som belyser hjälpbehovet, beroendets medicinska och psykologiska särdrag, behov och effekter av olika behandlingsmetoder och utvecklar säkrare och mer nyanserade kriterier för dosering
- riktade insatser till de receptförskrivande läkarna.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av åtgärder mot läkemedelsberoende.

Stockholm den 21 januari 1990

Guðrun Schyman (vpk)

Margó Ingvarðsson (vpk)

Jan-Olof Ragnarsson (vpk)

Berith Eriksson (vpk)